

**ÓZBEKISTAN RESPUBLIKASI JOQARÍ BILIMLENDIRIW, PÁN HÁM
INNOVATSIYALAR MINISTRIGI KÁSIPLIK BILIMLENDIRIW
AGENTLIGI QASÍNDAGÍ KÁSIPLIK BILIMLENDIRIWDI
RAWAJLANDÍRÍW INSTITUTI**

**ORTA ARNAWLÍ HÁM KASIPLIK BILIMLENDIRIW SHÓLKEMLERI
PEDAGOG KADRLARÍN ATTESTATSIYADAN ÓTKERIW USHÍN
QARAQALPAQ TILI HÁM ÁDEBIYATI PÁNINEN TÁJIRIYBE TEST
SINAW TAPSÍRMALARÍ SPETSIFIKATSIYASI**

ORTA ARNAWLÍ HÁM KASIPLIK BILIMLENDIRIW SHÓLKEMLERI PEDAGOG KADRLARÍN ATTESTATSİYADAN ÓTKERIW USHÍN QARAQALPAQ TILI HÁM ÁDEBIYATI PÁNINEN TÁJIRIYBE TEST SINAW TAPSÍRMALARÍ SPETSIFIKATSİYASI

Bul specifikaciya Ózbekstan Respublikası Ministrler Kabinetiniń orta arnawlı hám professional bilimlendiriw shólkemlerinde pedagog kadrlardı attestaciyaadan ótkeriw boyınsha mámleketlik xızmetlerdi kórsetiwdiń hákimshilik reglamentine muwapıq islep shıǵıldı. Hújjet qaraqalpaq tili hám ádebiyat muǵallimleriniń bilim, kónlikpe hám kompetencyaların bahalaw ushın qollanılatuǵın test sınaqlarınıń mazmunı, strukturası hám bahalaw ólshemlerin belgileydi.

Specifikaciya test tapsırmalarınıń mazmunı, strukturası, bahalaw ólshemleri, test tapsırmalarınıń forması, kognitivlik dárejeleri hám de bahalaw procesin shólkemlestiriw tártibin belgilep beredi.

Bul hújjet test tapsırmaların islep shıǵıwda metodikalıq tiykar bolıp xızmet etedi hám bahalaw procesiniń ashıq-aydınlıǵı, ádilligi hám ilimiy tiykarlanganlıǵın támiyinlewge qaratılǵan.

I. Ulıwma principler

Bahalaw maqseti – talabandardıń qaraqalpaq tili hám ádebiyatı pánleri boyınsha teoriyalıq bilimleri, ámeliy kónlikpe hám qábiletlerin kompleksli bahalaw. Usı bahalaw nátiyjeleri tiykarında pedagog kadrlar attestaciyasına qabil etiletuǵın qararlar valid (tiykarlangan) bolıwın támiyinlew maqsetinde bahalawdıń barlıq basqıshlarında validlik, isenimlilik, ádalat hám ashıqlıq-áshkaralıq principlerine ámel etiliwi támiyinlenedi.

II. Normativlik tiykarlar

1. Ministrler Keńesiniń 2021-jıl 17-sentyabrdegi “Mektepke shekemgi, ulıwma orta, orta arnawlı, professional hám mektepten tısqarı bilimlendiriw mákemeleri pedagog kadrların attestaciyaadan ótkeriw tártibin jetilistiriw is-ilajları haqqında”ǵı 572-sanlı Qararı.

III. Bahalawdıń dúzilisi

Qaraqalpaq tili hám ádebiyat páni muǵallimleri ushın qánigelik páninen jámi 40 test tapsırması usınıladı hám ulıwma test tapsırmasın orınlaw ushın ajratılǵan waqıt 80 minut etip belgilenedi. Bunda jabıq test tapsırmalarınan (*bir durıs juwaptı talap etetuǵın (Y1), sáykeslendiriwdi talap etetuǵın (Y2) hám izbe-izlikti talap etetuǵın test tapsırmaları (Y3)*) paydalanıladı. Qánigelik pánlerinen dúziletuǵın test tapsırmalarınıń mazmun tarawı hám bahalanatuǵın bilim hám kónlikpeler boyınsha bólistiriliwi tómendegi kestedeki sawlelendirilgen.

**Test tapsırmalarınǵıń mazmunı, bahalanatuǵın bilim hám kónlikpeler
boyınsha bólistiriliwi**

1-keste

Mazmunı	Bilim hám kónlikpeler	Testler sanı
1. ANA TILI		24
1.1 Tilden ámeliy paydalanıw		
Sóylew hám imla	<ul style="list-style-type: none"> – sóylew hám imladaǵı hár túrlilikti anıqlay alıw; – bas háripler, túbir hám qosımtalar, qosılıp hám ajratıp jazıw, sızıqsha menen jazıw sıyaqlı imla qaǵıydaların biliw, paydalana alıw; – fonetikalıq ózgerisler (sesler arttırılıwı, almasıwı hám túsiwi)di ajırata alıw; 	6
Puntuaciya	<ul style="list-style-type: none"> – jazıwda irkilis belgilerin (soraw, úndew, kóp noqat; útir, sızıqsha, qos noqat; noqatlı útir, qawıs, tırnaqsha) durıs qollana alıw; 	4
Stilistika	<ul style="list-style-type: none"> – qosımtalardıń konteksttegi wazıypasın túsiniw, ajratıw hám durıs qollanıw; – sózlerdiń konteksttegi mánisihám wazıypasın túsiniw, ajratıw hám durıs qollanıw; – berilgen jaǵdayǵa say sóylem úlgilerin tańlaw. 	4
1.2 Til teoriyası hám lingvistikalıq tallaw		
Lingvistikalıq tallaw	<ul style="list-style-type: none"> – tekst (gáp)ti házirgi qaraqalpaq ádebiy tili fonetikalıq normaları tiykarında tallaw; – tekst (gáp)ti házirgi qaraqalpaq ádebiy tili leksikalıq normaları tiykarında tallaw; – tekst (gáp)ti házirgi qaraqalpaq ádebiy tili morfemalıq normaları tiykarında tallaw; – tekst (gáp)ti házirgi qaraqalpaq ádebiy tili morfologiyalıq normaları tiykarında tallaw; – tekst (gáp)ti házirgi qaraqalpaq ádebiy tili sintaksislik normaları tiykarında tallaw; 	10
2. ÁDEBIYAT		16
2.1. Ádebiyat tariyxı		

Milliy ádebiyat	<ul style="list-style-type: none"> – ulıwma orta bilimlendiriw baǵdarlamasına kirgizilgen qaraqalpaq xalıq awızeki dóretiwshiligi úlǵilerin túsiniw, talqılaw hám bahalaw; – ulıwma orta bilimlendiriw baǵdarlamasına kirgizilgen qaraqalpaq poeziyası úlǵilerin túsiniw, talqılaw hám bahalaw; – ulıwma orta bilimlendiriw baǵdarlamasına kirgizilgen qaraqalpaq prozası úlǵilerin túsiniw, talqılaw hám bahalaw; – ulıwma orta bilimlendiriw baǵdarlamasına kirgizilgen qaraqalpaq dramaturgiyası úlǵilerin túsiniw, talqılaw hám bahalaw. 	10
Jáhán ádebiyatı	<ul style="list-style-type: none"> – ulıwma orta bilimlendiriw baǵdarlamasına kirgizilgen jáhán ádebiyatı tariyxında áhmiyetli orın iyelegen epikalıq hám dramalıq shıǵarmalardı túsiniw, talqılaw hám bahalaw; – jáhán ádebiyatı tariyxında áhmiyetli orın iyelegen lirikalıq shıǵarmalardı túsiniw, talqılaw hám bahalaw. 	4
2.2. Ádebiyat teoriiyası hám kórkem talqı		
Klassikalıq lirika talqısı	<ul style="list-style-type: none"> – shıǵarmanıń janrı, ırǵaq hám uyqasın anıqlaw, kórkem usıllardı talqılaw; – klassikalıq tekst mazmunın ańlaw. 	2
Jámi		40

Kognitivlik kónlikpelerdiń bólistiriliwi

3-keste

T/r	Kognitivlik dáreje	Túsindirmesi	Test sanı
1	Biliw	Pánge tiyisli tiykarǵı dáliller, nızamlar, anıqlamalar, formula hám hádiyselerdi yadnan biliw, tanıw, eske túsiriw.	20
2	Qollaw	Dálil hám nızamlardı tanıs jaǵdaylarda qollanıw, esap-kitap islew, grafik/diagrammanı analizlew.	17
3	Pikirlew	Biytanıs jaǵdayda qollanıw, analiz-sintez, sebep-nátıyje baylanısı, túsindiriw, bahalaw.	3

IV. Bahalaw ólshemi

Test tapsırıwshınıń ulıwma nátiyjesi hárbir test tapsırmasına berilgen ballar jıyındısı tiykarında anıqlanadı. Hárbir durıs juwap ushın **2 ball**, nadurıs juwap ushın **0 ball** beriledi. Test sınaǵınıń eń joqarı nátiyjesi 80 balldı quraydı.

V. Imtixan tártibi

Qadaǵan etilgen qurallar: imtixan waqtında mobil telefon, smart saat, planshet yamasa elektron esletpelerden paydalanıw qatań qadaǵan etiledi.

Ádep-ikramlılıq hám tártip: nusqa kóshiriw, járdem soraw yamasa járdem beriw, imtixan waqtında sóylesiw, ruqsatsız shıǵıw sıyaqlı jaǵdaylar qadaǵan etiledi.

Baqlawshı qaǵıydabuzarlıqtı anıqlaǵanda, onı rásmiylestirip, tınlawshını testten shetletedi hám nátiyjesi biykarlanadı.

VI. Usınıs etiletuǵın tiykarǵı ádebiyatlar

Ana tili

5-klass. Qaraqalpaq tili (I, II bólim) sabaqlıǵı / G.S. Patullaeva, S.R. Kadirimbetova; redaktor Z.A. Ismaylova. – Tashkent: Novda Edutainment, 2024.

6-klass. Ana tili sabaqlıǵı G.S. Patullaeva, S.R. Kadirimbetova. Tashkent – 2022.

7-klass. Ana tili sabaqlıǵı. M.Dáwletov, Z.Ismaylova, Z.Kazimbetova. Tashkent – 2022.

8-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. Z.M.Kazimbetova, K.N.Atamuratova, G.J.Uzakbaeva, K.Sh.Jiemuratova, A.A.Seytmuratova. Tashkent – 2025.

9-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. Z.M.Kazimbetova, X.Y.Tolıbayev, R.A.Niyetova, S.S.Toremuratova. Tashkent – 2025.

10-klass. Ana tili sabaqlıǵı. Sh.N.Abdinazimov, Z.A. Ismaylova, Z.M.Kazimbetova. Tashkent – 2022.

11-klass. Ana tili sabaqlıǵı. Sh.Abdinazimov, Z.Ismaylova, B.Qutlımuratov. Tashkent – 2018.

Ádebiyat

5-klass ádebiyat sabaqlıǵı (I, II bólimler). P.E. Nurjanov, J. Umatova, G.A. Begmuratova, D.M. Nurseytov; redaktor Sh.A. Smamutova. – Tashkent: Novda Edutainment, 2024.

6-klass ádebiyat sabaqlıǵı. Q.Orazimbetov, B.Genjemuratov, G.Begmuratova. Tashkent – 2022.

7-klass ádebiyat sabaqlıǵı. R.Niyetova, I.Mámбетov, G.Jaqsımova. Tashkent – 2022.

8-klass ádebiyat sabaqlıǵı. K.Palımbetov, S.Kadirimbetova, R.Niyetova, D.Nurseytov. Tashkent – 2025.

9-klass ádebiyat sabaqlıǵı. K.Palımbetov, Z.Bekbergenova, S.Kadirimbetova, D.Nurseytov. Tashkent – 2025.

10-klass ádebiyat sabaqlıǵı (I, II bólimler). Q.Orazimbetov, B.Genjeuratov, G.Begmuratova. Tashkent – 2022.

11-klass ádebiyat sabaqlıǵı. K.Allambergenov, Q.Orazimbetov, M.Bekbergenova, Z.Bekbergenova. Tashkent – 2018.

Esletpe: test tapsırmaları mazmunı usınıs etilgen ádebiyatlarda sáwlelengen mazmun, princip hám kózqaraslar menen sáykeslendiriledi, biraq test tapsırmaları tikkeley dereklerden alınbaydı. Sınaqqa tayarlıq kóriw procesinde usınıs etilgen ádebiyatlar eslep qalıw deregi sıpatında xızmet etiwden góre, ulıwma kásiplik tayarlıqtı bekkemlewge qaratılǵan.